

משפחת דגי הקילי - 1270 סוגים שלא הכרת

ד"ר גל הרצוג¹

¹סניפירים- חוות גידול דגי נוי, קיבוץ חפץ חיים. 050-5966801
Snapirimfarm@gmail.com

הוגש לפרסום: 27/06/15

הקדמה

נראה שכבר ראינו הכל. הוותיקים מבנינו גידלו משריצי חיים והתלהבנו מאוד מכניסת הציקלידים המלאווים לתחביב. אחריהם, הייתה התרגשות כוללת מהציקלידים מאגם טנגניקה ואחריהם הגיעו הגאופגוסים ואח"כ החתולים האמריקאים וכך הלאה. כיום, מדי פעם נחשף עוד דג מיוחד אשר נלכד בטבע או היברידי אשר נוצר ע"י מגדל כתוצאה מטיפוח וסלקציה. במאמר ראשון זה, מתוך סדרה של ארבעה מאמרים בנושא, נחשוף את משפחת דגי הקילי בעלת לא פחות מ-1270 זנים אשר לא זכו למידת החשיפה המגיעה להם.

על כ-1270 סוגים שונים של דגים אלה [1]. מקור השם קילי (killifish) בהולנדית ופירושו פלג מים קטן. אל לנו לחשוב כי מקורם של דגי הקילי בהולנד או באירופה או בפלגי מים בלבד. למעשה נוכל למצוא דגים אלה בכל רחבי העולם, למעט באוסטרליה, אנטרקטיקה וצפון אירופה [2] וכמעט בכל סוג של מקור מים: בריכות, נחלים, שפכי נהרות ועוד [3]. דגי הקילי ססגוניים ביותר (ראה תמונות בהמשך) והם קלים לריבוי ולגידול. רב דגי הקילי קטנים בעיקרם (2.5-5 ס"מ), כאשר ישנם מעטים המגיעים עד ל-15 ס"מ.

למרביתם המוחלט של דגי הקילי אין שמות נפוצים אלא רק שמות מדעיים. המטפחים והמגדלים של דגים אלה, בניגוד למטפחים של דגי נוי אחרים, מבצעים בקנאות עבודה מדעית מוקפדת המאפשרת שמירה על זהותם ו"ניקיונם" של הזנים השונים. לצערנו כחובבים, שימוש בשמות המדעיים בלבד, מסרבלת מעט את ההתייחסות אליהם.

דגי קילי עונתיים ואלה שאינם עונתיים

דגי קילי עונתיים, כשמם כן הם, לא שורדים מעבר לשנה אחת (ובד"כ כ-9 חודשים). הם חיים במדינות בהן ישנן עונות ברורות של גשם ויובש, בעיקר באפריקה ובדרום אמריקה. בתום העונה הגשומה, כאשר הבריכות מתייבשות, דגי הקילי העונתיים מתים, אך הביצים שהוטלו מבעוד מועד ימתינו בבוץ לעונת המונסון הבאה. כאשר ירד הגשם בעונה הבאה, יבקעו הביצים ומחזור החיים ימשך (ידובר בהרחבה במאמרים העוקבים). דגים אלה מעדיפים מים קשים ומעט בסיסיים. דוגמה לדגים שכאלה היא משפחת ה-*Nothobranchius* המונה כ-70 חברים ומקורה באפריקה [4] (תמונה 1).

תמונה 1: מקצת מהחברים במשפחת דגי הקילי העונתיים מסוג *Nothobranchius*: א. *Fuscotarniatus*; ב. *Robustus*; ג. *Rachovii*; ד. *Guentheri*. התמונות המקוריות מתוך [5].

מהם דגי הקילי?

דגי הקילי הם דגים מטילי ביצים, השייכים למשפחת האידרונאים (*Cyprinodontidae*-מהמילה אדרה- עצם של דג). כיום ידוע לנו

תמונה 2: א. Ahli; ב. Abacinum; ג. Amoneum; ד. Kounqueense; ה. Dargei; ו. Kouamense; ז. Kounqueense; ח. Joergenscheeli; ט. Punctatum. התמונות המקוריות מתוך [5].

מעניין לציין שבשל מחזור החיים הקצר יחסית שלהם, מהווים הקילי העונתיים מודל מחקר להזדקנות [2].

לעומתם, מרבית דגי הקילי הידועים לנו כיום שייכים לקטגוריית הבלתי עונתיים. דגים אלה חיים במקורות מים קבועים שאינם מתייבשים כתלות בעונת השנה ולכן גם אורך החיים שלהם ארוך יותר (כ- 3 שנים). הם מעדיפים בד"כ מים רכים וחומציים מעט. רב הנציגים של קטגוריה זאת שייכים למשפחת ה-Aphyosemions אשר מקורם באפריקה ונפוצים במיוחד בתחביב [5] (תמונה 2).

מדוע דגי קילי אינם נפוצים בתחביב בארץ?

כמו שתיארנו, מדובר בדגים קטנים אומנם, אך סוגניים להפליא וקלים ברובם לגידול. אם כן, עולה השאלה, כיצד דגי הקילי אינם נפוצים בתחביב בדומה לחבריהם משריצי החיים, למשל? הלא הם סוגניים לא פחות, רבגוניים יותר, קלים לטיפול במידה דומה וגודלם דומה.

יתכן כי התשובה נעוצה במודעות נמוכה מאוד של הציבור למשפחת דגי זו. אולי המגבלה היא דווקא התבגרותם המהירה של הדגים ויכולתם לשרוד פחות משלוש שנים? אולי, אך הזכירו לי מתי לאחרונה גידלתם את אותו הגופי מעל ל-3 שנים?

מאמר זה הינו הראשון בסדרה של ארבעה מאמרים אשר יתארו:

1. משפחת דגי הקילי- 1270 סוגים שלא הכרת, מבוא והכרת חלק קטן מהמשפחה הענקית הזאת.
2. פרו רבו ומלאו את האקווריום- ריבוי דגי קילי, מספר צעדים להקמת מפעל משלכם לריבוי קילי.
3. דגי קילי- הדור הבא, כיצד להבקיע ביצים של דגי קילי.
4. חיתולים, מוצצים ובקבוקים- כך מגדלים צאצאים של דגי קילי, כל הטיפים לגרום לקטנטנים שבקעו לשרוד עד בגרות.

מקורות מידע

1. Ranier E. and Pauly D. List of nominal species of rivulide (2007) Fishbase.
2. Portland university site at: <http://www.pdx.edu/podrabsky-lab/what-is-a-killifish>
3. Killifish manual at: <http://www.mkka.net/articles/KillifishManual.pdf>
4. <https://en.wikipedia.org/wiki/Nothobranchius>
5. <https://en.wikipedia.org/wiki/Aphyosemion>
6. Global information system on fishes- Fishbase: www.fishbase.org

מאמר זה הינו הראשון בסדרה של ארבעה מאמרים אשר יתארו:

- **משפחת דגי הקילי- 1270 סוגים שלא הכרת, מבוא והכרת חלק קטן מהמשפחה הענקית הזאת.**
- **פרו ורבו ומלאו את האקווריום- ריבוי דגי קילי, מספר צעדים להקמת מפעל משלכם לריבוי קילי.**
- **דגי קילי- הדור הבא, כיצד להבקיע ביצים של דגי קילי.**
- **חיתולים, מוצצים ובקבוקים- כך מגדלים צאצאים של דגי קילי, כל הטיפים לגרום לקטנטנים שבקעו לשרוד עד בגרות.**